

KOKOOMUKSEN VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA

SELKOKIELINEN VERSIO

Muokattu ja lyhennetty puoluehallituksen 23.8. hyväksymästä ohjelmasta

Johdanto

Tämä on Kansallisen Kokoomuksen vammaispoliittinen ohjelma.

Tässä ohjelmassa puolue kertoo näkemyksensä siitä, kuinka vammaisten ihmisten oikeuksia yhteiskunnassa tulisi parantaa.

Ohjelmassa kerrotaan myös, miten vammaisten palveluja pitäisi kehittää.

Ohjelma on apuna Kokoomuksen poliitikkojen ja sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden työssä, kun he päättävät vammaisten ihmisten asioista.

Tämä ohjelma on selkokielineen.

Se on lyhennetty ja muokattu selkokielineeksi 23.8. hyväksytystä yleiskielisestä ohjelmasta.

Ohjelmassa Kokoomus korostaa, että kaikilla ihmisillä pitää olla yhteiskunnassa tasa-arvoiset oikeudet ja velvollisuudet.

Kaikilla pitää olla mahdollisuus tehdä omia valintoja.

Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa ihmiset voivat itse päättää asioista, jotka koskevat heidän omaa elämäänsä.

Yhteiskunnan pitää kantaa erityistä vastuuta ihmisistä,

joilla on muita heikommät mahdollisuudet toimia yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä.

Myös vammaisella ja vajaakuntoisella ihmisellä pitää olla oikeus itsenäiseen päätöksentekoon. Hän voi tarvita siihen tukea. Tuen pitää olla helposti saatavilla.

Tällä hetkellä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö valmistelee suurta lakiuudistusta. Siinä on tavoitteena yhdistää vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki. Lakiuudistus vie monta vuotta. Kokoomuksen mielestä on tärkeää ottaa uudistustyöhön kantaa, koska lait vaikuttavat paljon monien vammaisten ihmisten elämään. Siksi myös tässä ohjelmassa kerrotaan Kokoomuksen näkemyksiä siitä, miten lakeja olisi muutettava.

1. Kaikkia vammaisia ja vammaisryhmiä koskevat kysymykset

1.1. Riittävät ja laadukkaat palvelut

Kunnat ovat päävastuussa siitä, että vammaisille järjestetään heille kuuluvat palvelut. Viime vuosina kunnilla on ollut pulaa rahasta. Siksi palveluista on säästetty.

Jokaisen kunnan pitää laatia **vammaispoliittinen ohjelma.**

Sen toteutumista on valvottava
Tällä hetkellä vammaispoliittinen ohjelma
on kuitenkin vain pienellä osalla Suomen kuntia.

Palvelut voi tuottaa myös
esimerkiksi yksityinen yritys
tai vapaaehtoisjärjestö.
Kunnissa on suunniteltava,
miten kaikkien tahojen järjestämistä palveluista
saadaan hyvä kokonaisuus.

Kun vammaisia koskeva lainsäädäntö muuttuu,
siinä on tärkeää varmistaa,
että vammaiset ihmiset voivat itse vaikuttaa
palvelujen sisältöön tai palvelukokonaisuuteen.

Kokoava palvelusuunnitelma

Sosiaalihuollon asiakaslain mukaan
kunnan on tehtävä asiakkaalle
palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu
vastaava suunnitelma,
jos hän sitä tarvitsee.
Näin ei kuitenkaan läheskään aina tehdä.

Palvelusuunnitelma on tarpeen,
jotta asiakas saisi juuri hänelle sopivat palvelut.

Uuteen lakiin on saatava selvemmat säädökset
palvelusuunnitelman laatimisesta.
Kunnan täytyy varmistaa myös se,
että palvelun ohjaus toimii.

Kuntoutus

Kuntoutus on monipuolista toimintaa.
Sen avulla toimintakyky säilyy ja paranee
ja elämänlaatu kohenee.
Kuntoutus voi olla esimerkiksi
lääkinnällistä, ammatillista tai sosiaalista.

Kuntoutussuunnitelma pitää tehdä niin,
että se on osa palvelusuunnitelmaa.
Silloin voidaan turvata se,
että vammaisen saa
juuri hänelle sopivaa kuntoutusta
ja että kuntoutus sopii yhteen
muiden palvelujen kanssa.
Myös omaisten pitää olla mukana,
kun kuntoutussuunnitelmaa tehdään.

Kuntoutusta on vaikea saada
joissain osissa Suomea.
Esimerkiksi Pohjois-Suomessa
kunnilla ei ole varaa ostaa
kuntoutuspalveluja,
vaikka niitä olisi tarjolla.

Kuntoutuksen rahoitusta pitää selkiyttää,
jotta vammaiset saisivat samat palvelut
joka puolella Suomea.

Palveluasuminen

Palveluasuminen sisältää asumisen
ja kaiken sen tuen,
mitä vammaisen ihminen tarvitsee,
jotta hän selviää kotiaskareistaan.

Tavoitteena on,
että jokainen voi tuntea asuntonsa
omaksi kodikseen ja
liikkua kodin ulkopuolella
niin itsenäisesti kuin mahdollista.

Yleensä kunnat tuottavat palveluasumisen.
Yhä enemmän kunnat myös ostavat
palveluasumista järjestöiltä ja yrityksiltä.
Tätä pitää kehittää.

Palveluasumista pitää kehittää sellaiseksi,
että vammaisten ihmisten on hyvä asua
ja että he saavat ne palvelut,
joita he kodissaan tarvitsevat.

Kotipalvelut

Kun vanhusten määrä kasvaa koko ajan,
monet kunnat tarjoavat kotipalveluja
pääasiassa vanhuksille.
On kuitenkin tärkeää, että myös
vammaiset ihmiset voivat saada kotipalveluja.
Siksi kuntien on käytettävä enemmän rahaa
kotipalvelun kehittämiseen.
Palveluja voidaan kehittää myös niin,
että naapurikunnat tuottavat yhdessä palveluja.
Myös palvelusetelin käyttöä pitää kehittää.

Liikkuminen, joukkoliikenne ja kuljetuspalvelut

Joukkoliikennettä on kehitettävä
kaikille käyttäjille sopivaksi
sekä lähiliikenteessä

että kaukoliikenteessä.

Erilaisia palvelulinjoja on lisättävä.

Valtion pitää tukea maaseudun joukkoliikennettä.

Kaikki joukkoliikenne on suunniteltava niin, että noudatetaan **esteettömyyden** periaatetta.

Kuntien on järjestettävä vammaispalvelulain mukaan vaikeavammaisten kuljetuspalvelut.

Lain mukaan vaikeavammaisella asiakkaalla on oikeus näihin palveluihin kaikissa tapauksissa.

Rautatie- ja linja-autoasemille on rakennettava kalusteet ja palvelut, joiden avulla asiakas voi siirtyä laiturilta toiselle esteettömästi. Pyörätuolin käyttäjille on hankittava toimiva kalusto juniin.

Liikuntavammaisen on saatava täysi korvaus omaan autoon tehtävistä muutostöistä.

Apuvälineet ja apuvälinepalvelut

Kuntien velvollisuus on järjestää apuvälineet niille, jotka tarvitsevat niitä.

Kuntien pitää myös järjestää apuvälineiden huolto ja korjaus.

Apuvälinepalvelujen laatu nousee, kun kunnat ja sairaanhoitopiirit tekevät yhteistyötä. Kaikkien apuvälineiden käyttäjien on saatava palvelut nopeasti ja maksutta koko maassa.

Apuvälineiden käyttäjille ja ammattihenkilöille pitää järjestää lisää koulutusta ja opastusta.

Valtion on ohjattava lisää rahaa apuvälineiden tuotekehittelyyn.

1.2. Toimeentulo

Perustoimeentulo

Suuri osa vammaisista ihmisistä joutuu elämään pelkän työkyvyttömyyseläkkeen varassa.

Jos vammaisen saa muita avustuksia, ne korvaavat vammaisuuden aiheuttamia ylimääräisiä kustannuksia eivätkä nosta hänen elintasoaan.

Tähän olisi saatava muutos. Vammaisen ihmisen pitäisi voida elää ilman toimeentulotukea.

Kokoomuksen mielestä olisi kehitettävä osatyökyvyttömyyseläkettä. Moni vammaisen pystyisi tekemään töitä, jos hän voisi olla vain osan päivästä töissä.

Vammaiselle maksettavien avustusten tasoa olisi nostettava. Myös kansaneläkkeen määrää olisi nostettava.

Muut toimeentulon turvaamiseen liittyvät etuudet

Vammaistukea maksetaan työikäisille vammaisille.

Tuki myönnetään usein määräaikaisena.

Määräaikaisuus on useimmiten turhaa,

jos lääkäri on arvioinut,

että asiakkaan tila ei muutu.

Jos tuki on määräaikainen,

asiakas joutuu hakemaan sitä uudestaan

tietyn ajan kuluttua.

Kelan pitää antaa tarkemmat ohjeet

vammaistuen myöntämisestä.

Silloin ei tukea myönnetä turhaan määräaikaiseksi.

Työosuusrahaa olisi korotettava.

Nyt työosuusraha on niin pieni,

että työssäkäynnin kustannukset

voivat olla suuremmat.

Monelle vammaiselle

työosuusraha on tärkeä asia:

se vastaa palkkaa työstä,

jota tehdään toimintakeskuksissa.

Sairauspäivärahaa pitäisi maksaa myös

osapäiväisesti. Silloin työntekijä voisi

palata töihin osittain, jos hänen kuntonsa

ei riitä kokopäiväiseen työhön.

Esimerkiksi MS-potilaille ja

mielenterveyskuntoutujille

osapäiväinen sairauspäiväraha olisi tarpeen.

Vammaisten ja vajaakuntoisten työllisyys

Vammaisten ihmisten on vaikea löytää työtä.

Sopivia työpaikkoja on vähän.

Monet uudistukset ovat tarpeen,
jotta vammaiset saisivat helpommin työtä.
Syrjintä työmarkkinoilla on vakava asia,
jota ei pidä hyväksyä.

Yritykset voivat saada vammaisten työllistämistukea,
jos ne palkkaavat vammaisen ihmisen työhön.
Kaikki yritykset eivät tiedä tästä.
Työnantajien asenteissa voi olla myös korjattavaa.
Siksi olisi yhtenäistettävä työllistämistukia.
Työhön valmentajia pitäisi kouluttaa lisää.
Työhön valmentajat auttavat sekä
vammaista työntekijää että työyhteisöä
vammaisen ihmisen työsuhteen alkuvaiheessa.

Nuorilla koulutetuilla vammaisilla ihmisillä
pitäisi olla oikeus sekä työvoimatoimiston palveluihin
että niihin liittyviin tukitoimiin.
Esimerkiksi liikuntavammaisella
täytyy olla oikeus apuvälineisiin,
kun hän käy työssä.

Kaikki vammaiset ihmiset eivät voi
saada työtä vapailta työmarkkinoilta.
Siksi vaikeavammaisille täytyy turvata
oikeus muuhun mielekkääseen
päivätoimintaan ja työtoimintaan.

Vammaisen yrittäjä
on vapautettu arvonlisäverosta.
Nykyisin vapautus arvonlisäverosta
on säädetty erillislailla,
joka on voimassa vuoden kerrallaan.
Arvonlisäverovapaus olisi säädettävä pysyväksi

ja sen pitäisi koskea kaikkia vaikeavammaisia yrittäjiä.

EU:n jäsenvaltiot voivat säätää lakeja,
joiden avulla ehkäistään vammaisuudesta
aiheutuvia haittoja.

Asiakasmaksut

Nykyisen lain mukaan
vammapalvelujen pitää olla maksuttomia.
Käytännössä vammaiset ihmiset
joutuvat kuitenkin maksamaan palveluista,
koska kaikkia palveluita ei myönnetä
juuri vammaisuuden perusteella.
Joillekin ihmisille syntyy paljon
kustannuksia esimerkiksi lääkkeitä,
sairaanhoidosta, välineistä ja kuljetuksista.

Asiakasmaksuja olisi tarkistettava,
että niistä ei syntyisi liian suurta summaa.
Laissa pitää määritellä,
miten paljon yksi ihminen korkeintaan
voi joutua maksamaan vuoden aikana
avo- ja laitospalveluista.

Jokaiselle ihmiselle pitää jäädä myös
kohtuullinen summa käyttörahaa kuukaudessa
sen jälkeen, kun hän on maksanut
kaikki asiakasmaksut.

Rahoitus

Vammaisten ihmisten palveluja pitää parantaa.
Tulevaisuudessa etenkin palveluasumista
ja muita tukipalveluja pitää lisätä.

Se taas aiheuttaa kunnille
paljon lisää kustannuksia.
Kunnilla on muutenkin nykyisin
kova pula rahasta.
Siksi valtion täytyisi maksaa
kunnille suuremmat valtionosuudet.
Yksi vaihtoehto on, että valtio maksaisi
tulevaisuudessa kunnille puolet
vammaispalvelujen menoista.
Silloin jokainen vammaisen ihminen
voisi saada ne palvelut,
jotka hänelle lain mukaan kuuluvat.

Myös sosiaali- ja terveysalan järjestöt ovat
tärkeitä vammaispalvelujen tuottajia.
Niille on järjestettävä
pysyvä ja tasapuolinen rahoitus.

1.3. Esteetön elinympäristö

Kun puhutaan *esteettömydestä*,
on yleensä tarkoitettu sitä,
että liikkumisen esteet poistetaan.
Nykyisin sana ymmärretään laajemmin.
Esteettömyys tarkoittaa sitä,
että vammaisen ihminen

- saa palveluja
- saa tietoa
- voi asioida helposti
- voi solmia ystävyysuhteita helposti ja yksinkertaisesti.

Esteettömyys täytyy ottaa huomioon
kaikessa vammaispalvelujen suunnittelussa.

Asunnot ja ympäristö on rakennettava niin,
että kaikkien on helppo liikkua niissä.
Esimerkiksi kaikkiin kerrostaloihin
täytyy rakentaa hissit
ja valokatkaisijoiden on oltava
kaikkien ulottuvilla.

Myös asioinnin on oltava helppoa.
Julkisiin tiloihin, esimerkiksi virastoihin,
täytyy saada selkokieliset esitteet ja opasteet.
Tärkeintä on, että viranomaisten ja
muiden ihmisten asenteet
takaavat vammaiselle
esteettömän osallistumisen.

Kuntien täytyy määritellä,
miten esteettömyys toteutetaan.
Kun kunnassa suunnitellaan uutta rakentamista,
rakentajien on kuultava kunnan vammaisneuvostoa.

2. Vammaisuuteen liittyvät erityiskysymykset

2.1. Henkilökohtainen avustaja

Henkilökohtainen avustaja on välttämätön,
jotta vaikeavammaisen ihminen voisi elää
mahdollisimman samanlaista elämää kuin muutkin.
Joskus kunnat eivät järjestä
henkilökohtaista avustajaa vaikeavammaiselle,
koska määrärahoista on puutetta.
Niin ei saisi käydä.
Yleensä henkilökohtaisen avustajan
myöntäminen vaikeavammaiselle
on edullisin ratkaisu palvelujen tuottamisessa.

Oikeus henkilökohtaiseen avustajaan pitäisi määritellä laissa, jotta kaikki tarvitsevat saisivat avustajan riippumatta kunnan taloustilanteesta.

Vaikeavammaisen ihmisen pitäisi saada itse valita henkilökohtainen avustajansa. Jos vain mahdollista, vaikeavammaisen pitäisi itse voida toimia henkilökohtaisen avustajansa työnantajana.

2.2. Tulkkipalvelut

Oikeus kommunikaatioon on turvattava kaikille. Kuulovammaisille, kuurosokeille sekä puhevammaisille tulkin käyttö voi olla välttämätöntä.

Tulkkeja on tällä hetkellä liian vähän. Tulkkipalvelun järjestäminen kuuluu kunnalle, ja sosiaalityöntekijöiden pitäisi järjestää palvelut. He tuntevat palvelut liian huonosti. Monissa kunnissa tarjotaan puhe- tai kuulovammaisille aivan liian vähän tulkkipalveluja.

Viittomakielen tulkkien ja puhevammaisten tulkkien koulutusta ja välitystä on kehitettävä.

2.3. Ikävaiheisiin liittyviä erityiskysymyksiä

Syntymä ja lapsuus

Vaikka vauvan syntymä tuokin iloa,
vanhemmat ja sisarukset voivat olla
epävarmoja ja huolissaan
lapsen hyvinvoinnista ja tulevaisuudesta.

Vammaisen lapsen syntymän jälkeen
perhe tarvitsee palveluja ja tukea.
Vanhemmat eivät aina tiedä,
mistä ja millaista tukea he voivat saada.
Siksi olisi syytä perustaa uusi toimintamuoto,
perhepalvelu ja palveluohjaus
vammaisten lasten vanhemmille.
Ohjauksen avulla perheet saisivat tietää,
mihin kaikkeen sosiaali- ja terveydenhuollon
tukeen he ovat oikeutettuja.
Tästä palvelusta ja ohjauksesta
pitäisi säätää laki.

Myös vaikeasti sairaiden lasten hoito
pitää turvata nykyistä paremmin.
Siksi sosiaali- ja terveysministeriön
täytyy valvoa tehokkaammin,
että sairaat lapset saavat asianmukaista hoitoa
ja vanhemmat heille kuuluvan korvauksen.

Nuoruus ja opiskelu

Vammaiselle nuorelle on tärkeää,
että hän voi opiskella ja osallistua
muuhun normaaliin ihmisten väliseen
kanssakäymiseen.
Koulu, harrastukset ja ystävät
kuuluvat vammaisen nuoren elämään
siinä kuin kaikkien muidenkin nuorten.

Oikeus oppimiseen on kaikkien perusoikeus.
Vammaisen nuoren oikeus oppimiseen on turvattava.
Myös opiskelu lukiossa ja ammattikoulussa
on tehtävä vammaiselle nuorelle helpommaksi.
Peruskoulussa on järjestettävä korkealaatuinen,
jokaisen omaan tasoon sopiva opetus,
jotta vammaiset nuoret saisivat
paremmat mahdollisuudet jatko-opintoihin.

Aikuisuus

Vammaiselle ihmiselle aikuisuus
asettaa samoja haasteita kuin muillekin:
irtaantuminen lapsuudenkodista,
työelämään siirtyminen,
taloudellinen itsenäisyys
ja parisuhteen rakentaminen.
Aikuisen vammaisen ihmisen tavoitteita
täytyy tukea palvelusuunnitelman avulla.

Ikäihmiset

Kun vaikeavammaisen ihminen
täyttää 65 vuotta,
hän ei enää kuulu Kansaneläkelaitoksen (Kelan)
järjestämän kuntoutuksen piiriin.
Tämä rajoitus pitäisi poistaa,
sillä kuntoutus pitää yllä toimintakykyä.
Ikääntyminen on vammaiselle
suurempi haaste kuin muille ihmisille.

Sosiaali- ja terveysministeriön
on valvottava, että vaikeavammaisten

kuntoutus jatkuu 65 ikävuoden jälkeenkin.

3. Vammaistyön osaamisen ja tutkimuksen kehittäminen

Vammaistyö ei nykyisin houkuttele nuoria.

Esimerkiksi lähihoitajakoulutuksessa olevat nuoret valitsevat vain harvoin vammaistyön koulutusohjelman.

Vammaisalaa uhkaa työvoimapula.

Alan vetovoiman lisäämiseksi

tarvitaan monenlaisia toimia.

Esimerkiksi palkkausta ja työehtoja olisi parannettava.

Myös koulutusta pitää kehittää.

Uutta vammaistyön tutkintoa

on jo suunniteltu Opetushallituksessa.

Erillinen vammaistyön tutkinto takaisi,

että vammaistyön osaajia riittäisi jatkossakin.

Myös vammaistyöhön liittyvää

täydennyskoulutusta täytyisi lisätä.